<u>పరిశ్రమల వృద్ధి మరియు స్వరూపం</u>

<u>(Growth and Structure of Industries)</u>

→ ఫ్యాక్టరీ చట్టం – 1948 ప్రకారం,ఉత్పతి రంగంల్ని సంస్థ అయ్యి విద్యుత్ ను ఉపయోగించకుండా 20 మంది కన్నా ఎక్కువ శ్రామికులను, విద్యుత్ ను ఉపయోగిస్తే 20 మంది కన్నా తక్కువ (10– 20 మంది) శ్రామికులతోను నడిచే సంస్థను ఫ్యాక్టరీ అంటారు.

→ 2006 నుండి ఫ్యాక్టరీ అనే పదానికి బదులుగా **Enterprise (సంస్థ)** అనే పదాన్ని వాడుతున్నారు.

→ 2006 లో ప్రభుత్వం పరిశ్రమలను 5 రకాలుగా వర్గీకరించింది.

పరిశ్రమ	**ఉత్పత్తి రంగంలో స్థిర పెట్టుబడి**	**సేవా రంగంలో స్థిర పెట్టుబడి**
సూక్ష్మ పరిశ్రమలు	25లక్షల వరకు	10 లక్షల వరకు
చిన్న తరహా పరిశ్రమలు	25లక్షలు – 5 కోట్లు	10 లక్షలు – 2 కోట్లు
మధ్య తరహా పరిశ్రమలు	5 కోట్లు – 10 కోట్లు	2 కోట్లు - 5 కోట్లు
భారీ పరిశ్రమలు	10 కోట్లు – 100 కోట్లు	5 కోట్లు - 50 కోట్లు
మెగా పరిశ్రమలు	100 కోట్లు కంటే ఎక్కువ	50 కోట్లు కంటే ఎక్కువ

<u>Mega Projects</u>

1. Mega Project - 500 Cr. లేదా అంతకన్న ఎక్కువ (or) 2000 మందికి ఉపాధి
2. Biotech లో - 50 Cr. పైన (or) 200 మందికి ఉపాధి.
3. Textile - 125 Cr. పైన (or) 2000 మందికి ఉపాధి

➢ **ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామిక అభివృద్ధి విధానం – 2015 ప్రకారం.**

1. 10 – 500 కోట్లు మధ్య స్థిర పెట్టుబడి గల సంస్థలు భారీ పరిశ్రమలు
2. 500 కోట్లు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ స్థిర పెట్టుబడి (లేదా) 2000 లేదా అంతకన్నా ఎక్కువ మందికి ఉపాధిని కల్పించే సంస్థలు మెగా పరిశ్రమలు.

- **ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పారిశ్రామిక అభివృద్ధికి గల అవకాశాలు**

→ భారతదేశంలో అతి పొడవైన తీర రేఖను కలిగిన రాష్ట్రాలలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రెండవది (974కి.మీ)

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో రాగి నిక్షేపాలు గుంటూరు జిల్లాలోని గుండాల లో ఎక్కువగా విస్తరించి ఉన్నాయి.

→ విశాఖపట్నం జిల్లాలో దొరికే బాక్సైట్ నిల్వలు ప్రపంచంలో కెల్లా పెద్దవి.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో మాంగనీస్ నిల్వలు శ్రీకాకుళం జిల్లాలో ఉక్కువగా విస్తరించి ఉన్నాయి.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని అనంతపురం, కర్నూలు జిల్లాలలో అధిక నాణ్యత గల హెమటైల్(ఇనుము) నిక్షేపాలు ఉన్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని YSR కడప జిల్లా ఇనుమును అధికంగా ఉత్పత్తి చేస్తుంది.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఆకుపచ్చ బంగారం బెల్ట్ రాయలసీమ లోని అన్నీ జిల్లాలు, నెల్లూరు, ప్రకాశం, గుంటూరు జిల్లాలలో విస్తరించి ఉంది.

→ ప్రపంచంలో కెల్లా ప్రసిద్ధి చెందిన ముగ్గురాయి క్షేత్రం కడప జిల్లాలోని మంగంపేట ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ముగ్గురాయి నిల్వలు కడప జిల్లాలో అధికంగా ఉన్నాయి.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో గ్రాఫైట్ నిల్వలు కృష్ణా జిల్లాలో ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో బ్లాక్ గెలాక్సీ, శ్రీకాకుళం బ్లూ వంటి గ్రానైట్ రకాలు ప్రసిద్ధి చెందినవి. చీమకుర్తి బ్లాక్ గెలాక్సీ ప్రపంచంలో అత్యంత మేలైన గ్రానైట్ రకం.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో కడప జిల్లాలో తుమ్మలపల్లి యురేనియంకు ప్రసిద్ధి చెందింది.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో థోరియంను విశాఖపట్నం జిల్లా అధికంగా ఉత్పత్తి చేస్తుంది. విశాఖపట్నం జిల్లాలోని భీమునిపట్నం థోరియం నిల్వలకు ప్రసిద్ధి చెందింది.

పారిశ్రామిక కారిడార్లు (Industrial Corridors)

1. చెన్నై – బెంగుళూరు పారిశ్రామిక కారిడార్ (CBIC) :

→ CBIC–Chennai Bangalore Industrial Corridor.

→ దీనిని పారిశ్రామిక విధాన మరియు ప్రోత్సాహక శాఖ (DIPP) వారు మరియు జపాన్ ఇంటర్నేషనల్ కో – ఆపరేషన్ ఏజన్సీ (JICA) వారు సంయుక్తంగా అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

→ CBIC లో భాగంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 3 పారిశ్రామిక నోడ్ లను ఎంపిక చేశారు. అవి

1. కృష్ణాపట్నం (నెల్లూరు జిల్లా)
2. కలికిరి (చిత్తూరు జిల్లా)
3. హిందూపూరు (అనంతపురం జిల్లా)

→ కృష్ణాపట్నం ఓడరేవు సమీపంలో 12,000 హెక్టార్లలో కృష్ణాపట్నం పారిశ్రామిక నోడ్ ను అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

→ CBIC లో భాగంగా 26 ప్రాధాన్యతా ప్రాజెక్టులను చేపట్టారు. వీటిలో 2 ప్రాజెక్టులు ఆంధ్రప్రదేశ్ కి చెందినవి.

1. చిత్తూరు – రేణిగుంట (NH– 18 యొక్క 4 లైన్ల రహదారి మరియు రేణిగుంట – నాయుడుపేట (NH– 71 యొక్క 4 లైన్ల రహదారి) (600 కోట్లతో)
2. కర్ణాటక / ఏపి సరిహద్దు – (చిత్తూరు మీదుగా) –AP తమిళనాడు సరిహద్దు (NH -4 యొక్క 4 లైన్ల రహదారి) (1214 కోట్లతో)

2.వైజాగ్ – చెన్నై పారిశ్రామిక కారిడార్ (VCIC): (తూర్పు ఆర్థిక కారిడార్ లో భాగం)

→ ఇది భారత దేశం లోనే మొదటి కోస్టల్ కారిడార్.

→ ఈ కారిడార్ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 9 జిల్లాలలో విస్తరించింది.

→ శ్రీకాకుళం జిల్లాలోని పైడిభీమవరం నుండి చెన్నై వరకు విస్తరించబడుతుంది.

→ దీని విస్తీర్ణం : 1,10,000 చ.కి.మీ (భారతదేశ భూభాగంలో 3.5 %) (సాగరమాల)

→ ఈ కారిడార్ లో 4 పారిశ్రామిక నోడ్ లను అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

నోడ్	క్లస్టర్	జిల్లా
1. విశాఖ పట్నం (మొదటి దశ)	పైడి భీమవరం	శ్రీకాకుళం
	అచ్యుతాపురం	విశాఖ పట్నం
	నక్కపల్లె	
	భీమునిపట్నం	
2. కాకినాడ	కాకినాడ	తూర్పుగోదావరి
3. శ్రీ కాళహస్తి – ఏర్పేడు (మొదటి దశ)	శ్రీ కాళహస్తి – ఏర్పేడు	చిత్తూరు
	శ్రీ సిటీ	
4. గన్నవరం – కంకిపాడు	గన్నవరం	కృష్ణా
	కంకిపాడు	

→ ఈ పారిశ్రామిక కారిడార్ లో లక్ష కోట్లు పెట్టుబడులు వచ్చి, 110 లక్షల మందికి ఉపాధి కలుగుతుందని అంచనా. అదే విధంగా దేశ GDP లో కారిడార్ నుండి 5% ఉంటుందని అంచనా.

→ ఈ ప్రాజెక్టుకు ఆసియా అభివృద్ధి బ్యాంకు (ADB) ఆర్థిక సహాయం చేయనుంది.

జాతీయ పెట్టుబడి మరియు తయారీ మండలాలు (NIMZ)

→ NIMZ–National Investment and Manufacturing Zones.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్లో మొత్తం 2 నిమ్జ్ లను ఏర్పటూ చేస్తున్నారు. అవి

1. మాలకొండ (ప్రకాశం జిల్లా)
2. వాల్మీకి పురం (చిత్తూరు జిల్లా)

→ భారత దేశంలో మొదటిగా ఏర్పాటు చేస్తున్న నిమ్జ్ గల ప్రదేశం – మాలకొండ.

→ మాలకొండ ప్రాంతం ప్రకాశం జిల్లాలోని పామూరు మరియు పెద్దచర్లపల్లి మండలాలలో ఉంది.

శ్రీ సిటీ – పారిశ్రామిక ప్రాంతం

→ దీని విస్తీర్ణం : 100 చ.కి.మీ.

→ ఇది ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని చిత్తూరు జిల్లాలో ఎక్కువ ప్రాంతంలోనూ, నెల్లూరు జిల్లాలో కొంత ప్రాంతంలో విస్తరించి ఉంది.

పారిశ్రామిక అబివృద్ధి – వికేంద్రీకారణ

ELCINA– రాగమయూరి ఎలక్ట్రానిక్స్ పార్కు

→ ELCINA-Electronic Industries Association of India.

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అంతర్జాతీయ పారిశ్రామిక పార్క్ ను నిర్మిస్తున్న ప్రదేశం – దొనకొండ (ప్రకాశం)

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో అంతర్జాతీయ తోళ్ళ పరిశ్రమను ఏర్పాటు చేస్తున్న ప్రదేశం – కొత్తపట్నం సెజ్ (నెల్లూరు జిల్లా)

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సుగంధ ద్రవ్యాల పార్క్ గల ప్రదేశం – వంకాయలపాడు (గూంటూరు జిల్లా)

→ భారతదేశంలోనే తొలి డ్రెడ్జింగ్ హార్బర్ ను నిర్మిస్తున్న ప్రదేశం– అంతర్వేది(తూర్పుగోదావరి జిల్లా)

→ భారత దేశంలో ఏర్పాటు చేస్తున్న మొట్టమొదటి మెడ్ టెక్ జోన్ గల ప్రదేశం – నడుపూరు (పెద గంట్యాడ మండలం, విశాఖపట్నం జిల్లా)

→ AMTZ– ఆంధ్రప్రదేశ్ మెడికల్ టెక్నాలజీ జోన్

→ పరిశ్రమలశాఖ రాష్ట్ర కార్యాలయం నిర్మిస్తున్న ప్రదేశం–గొల్లపూడి(విజయవాడ సమీపంలో ఉంది)

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో భారీ మరియు మెగా పరిశ్రమలు అధికంగా, అత్యల్పంగా గల జిల్లా :(2018-19 సర్వే ప్రకారం)

అత్యధికం	అత్యల్పం
1. విశాఖపట్నం (40)	1. శ్రీకాకుళం (5)
2. చిత్తూరు (38)	2. విజయనగరం (9)
3. నెల్లూరు (32)	3. కర్నూలు, గుంటూరు (-10)

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో భారీ మరియు మెగా పరిశ్రమల యొక్క పెట్టుబడి అధికంగా, అత్యల్పంగా గల జిల్లాలు :

అత్యధికం	అత్యల్పం
1. నెల్లూరు	1. విజయనగరం
2. విశాఖపట్నం	
3. గుంటూరు	

→ఆంధ్రప్రదేశ్ లో భారీ మరియు మెగా పరిశ్రమలలో ఉద్యోగుల సంఖ్య అధికంగా, అత్యల్పంగా గల జిల్లాలు :

అత్యధికం	అత్యల్పం
1. విశాఖపట్నం	1. కర్నూలు
2. చిత్తూరు	2. కడప
3. అనంతపురం	

పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే
(Annual Survey of Industries)

→ భారతదేశంలో తయారీ రంగంలో (సంఘటిత రంగం) గల పరిశ్రమల గణాంకాలను తెలుసుకోవడానికి ప్రధాన ఆధారం పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే. ఈ సర్వేను ప్రభుత్వ గణాంకాలు మరియు పథకాల అమలు మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Statistics and Progrmme implementation) వారు నిర్వహిస్తారు.

→ ఈ సర్వేలో ఫ్యాక్టరీలకు సంబంధించిన గణాంకాలను తయారు చేస్తారు. ఫ్యాక్టరీలు, ఉపాధి తీరు, మూలధనం, సవరూపం, రుణాలు, తయారీ వంటి వివరాలకు తెలుసుకోవచ్చు.

→ పరిశ్రమల వార్షిక సర్వేను మొదటిసారిగా 1959 లో నిర్వహించారు. 2015 – 16 గణాంకాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి.

<u>పరిశ్రమల వార్షిక సర్వే : 2016 -17 :</u>

→ 2015-16 లో – 12864 రిజిష్టర్ అయ్యాయి.

→ 2016-17 లో – 13084 రిజిష్టర్ అయ్యాయి

+ve growth - 1.71%

→ 2016-17 లో – 5.64 ల|| ఉపాధి ఏర్పడింది. గతం కన్నా 8.45 % ఎక్కువ.

- 2016-17 లో ASI ప్రకారం స్థూల విలువ జోడింపు - 8.76 % రుణాత్మక విలువ కలిగి ఉంది. నికర విలువ – 16.31%.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో 39 State Level Public Enterprises ఉన్నాయి. వీటి మొత్తం పెట్టుబడి – 32120.26 Cr.
- TOP – 5 -
  1. APGENCO
  2. APSHCL
  3. APSFC
  4. AP TRANSCO
  5. APMDC

  } 83.77 % మూలధనం ఈ 5 PSU లలోనే ఉన్నది

  టర్నోవర్ 39 SLPE - 57083.80 Cr.

  అందులో TOP 5 వి - 66.42 %
- 39 లో 25 PSU లు – 1392 Cr. లాభం అందించాయి.

  అందులో
  1. APEPDCL - 471.86 cr.
  2. APMDC - 364.89 Cr.
  3. APGENCO - 207 Cr.
  4. APFDC - 129 Cr.
  5. AP TRANSCO - 85 Cr. లాభం అందించాయి.

  వీటి విలువ మొత్తం లాభంలో 90 % (1250 Cr.)

పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి సూచీ

Index of Industrial Production

→ పారిశ్రామిక వృద్ధిని కొలవడానికి పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి సూచీ (IIP) అనేది ఒక సరైన కొలబద్ద.

→ GSDPలో పారిశ్రామిక రంగ వాటాను అంచనా వేయడం దీని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం.

→ ఒక నిర్ధిష్ట కాలంలో పారిశ్రామిక రంగ భౌతిక ఉత్పత్తిలో వచ్చిన సాపేక్ష మార్పులను ఇది సూచిస్తుంది.

→ ఈ సూచీని పారిశ్రామిక రంగంలోని తయారీ, మైనింగ్ మరియు త్రవ్వకామ్, విద్యుత్ యూనిట్ ల నుండి సమాచారాన్ని సేకరించి ప్రతి నెలకు ఒకసారి ఆర్థిక మరియు గణాంక శాఖ తయారు చేస్తుంది .

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఈ సూచీని 2011– 12 ఆధార సంవత్సరంగా ఈ వివరాలు లెక్కిస్తున్నారు.

→ పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి సూచిక మొత్తం విలువ – 1000

→ IIP Group - భారం

మైనింగ్ & క్వారియింగ్	-	194.03
తయారీ రంగం	-	629.00
విద్యుత్	-	176.67
		1000.00

IIP – General Index – 1000

2018-19 లో దీని వృద్ధి రేటు – 6.63%

→ ఆంధ్రప్రదేశ్ నుంచి పారిశ్రామిక ఉత్పత్తుల ఎగుమతుల విలువ – 98983.95 Cr.(2018-19)

ఎక్కువ – 1. Drugs & Pharma (24537 Cr.)

2. Engineering Goods (19554 Cr.)

అతి తక్కువ Software – 574 Cr.

→ పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి సూచీ ప్రకారం, 2018 -19 లో పారిశ్రామిక వృద్ధి రేటు : 6.63%

అత్యధిక వృద్ధి రేటు – Computers, Electronic, Optical ల తయారీ (255 % వృద్ధి రేటు)

అత్యల్ప వృద్ధి రేటు – రవాణా రంగం పరికరాల తయారీ (59.40 %).

→ పారిశ్రామిక ఉత్పత్తి సూచీలో ప్రధాన వెయిటేజీ పరిశ్రమల గ్రూపు మరియు ఆ గ్రూపు వృద్ధి రేట్లు :

పరిశ్రమల గ్రూపు	**వెయిటేజీ**	**వృద్ధిరేటు**
తయారీ రంగం	629	7.25 %
గనులు & త్రవ్వకాలు	194.3	3.83%
విద్యుత్	176.7	6.68%